

Nationaal Rapporteur Mensenhandel
en Seksueel Geweld tegen Kinderen

nsCr

Nederlands Studiecentrum
Criminaliteit en Rechtshandhaving

Universiteit
Leiden

UITGELICHT

Netwerken van Seksueel Kindermisbruik op het Darkweb

Introductie

De informatie in deze publicatie is gebaseerd op een wetenschappelijk artikel dat verschenen is in het internationale wetenschappelijke journal “Sexual Abuse”. De titel van dit artikel is “A crime script analysis of child sexual exploitation material fora on the Darkweb” en het is onderdeel van een promotieonderzoek naar kinderpornografische netwerken op het Darkweb. Het artikel is geschreven door Madeleine van der Bruggen en Arjan Blokland.

Madeleine van der Bruggen is senior onderzoeker bij de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, een onafhankelijk instituut dat de aard en omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen in Nederland onderzoekt en de regering adviseert over het voorkomen en bestrijden hiervan.

Arjan Blokland is hoogleraar Criminology & Criminal Justice aan de Universiteit Leiden en senior onderzoeker bij het NSCR (Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving).

Dit onderzoek is ondersteund door en uitgevoerd in nauwe samenwerking met de Nationale Politie. De auteurs bedanken hen voor de samenwerking en steun.

Contactpersoon: Madeleine van der Bruggen, m.van.der.bruggen@nationaalrapporteur.nl

Wat is de aard en omvang van seksueel kindermisbruik op het Darkweb? Hoe worden strafbare feiten op kinderpornografische “fora” gepleegd? En hoe wordt er tussen daders onderling gesproken en samengewerkt? Hier beschrijven we de verschillende stappen die daders doorlopen. Dit biedt inzicht in een weerzinwekkende wereld waarin de veiligheid voor de meest kwetsbare jonge mensen op gruwelijke wijze wordt aangetast. Het doel van het ontleden van dit criminele proces is om professionals beter inzicht te bieden in de handelswijze van daders die deel uitmaken van deze criminele netwerken en om aanknopingspunten te geven voor een effectieve aanpak waarin daders opgespoord en slachtoffers beschermd worden. Het bespreekbaar en inzichtelijk maken van seksueel kindermisbruik op het Darkweb is heftig maar noodzakelijk, want voor een goede aanpak moet de urgentie van het probleem duidelijk zijn en moet de inhoud van het probleem gekend worden.

Achtergrond

Seksueel geweld tegen kinderen is een groot maatschappelijk probleem. Het kent verschillende verschijningsvormen, en wordt in grote mate beïnvloed door technologische ontwikkelingen. Met de groeiende mogelijkheden en snelheid van het internet, is ook de toegankelijkheid van kinderpornografisch beeldmateriaal vergroot. Het wordt veelvuldig geproduceerd en online verspreid. Internationale organisaties, zoals Europol, rapporteren al jarenlang een toename van online gedetecteerd materiaal van seksueel kindermisbruik. Een voorbeeld: in 2017 werden in Canada met gebruik van een webcrawler¹ in zes weken tijd meer dan 230 miljoen websites gescand waarbij 5,1 miljoen websites gevonden werden die gezamenlijk meer dan 40.000 unieke afbeeldingen van seksueel kindermisbruik hostten (CCCP, 2018). Begin 2021 stond de teller op een totaal van 32,1 miljoen mogelijk strafbare en onderzochte afbeeldingen. Hiervan werden er 6,6 miljoen doorgestuurd naar de provider en naar de politie voor verwijdering en verder onderzoek. Deze explosieve toename blijkt bovendien ook uit Nederlands onderzoek (Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, 2021).

Deze beelden, en het seksueel misbruik van kinderen dat eraan ten grondslag ligt, hebben langdurige en ontwrichtende effecten op het leven en het welzijn van slachtoffers. Slachtoffers leven vaak met angst en schaamte, wetende dat hun afbeeldingen voor altijd op het internet zullen blijven rondgaan. Het feit dat het gaat om kinderen maakt de problematiek des te ernstiger. Om maximale bescherming te bieden aan deze kwetsbare kinderen is een sluitende en integrale aanpak noodzakelijk. Hierbij is kennis over (handelswijzen van) daders cruciaal. De bescherming van slachtoffers is namelijk onlosmakelijk verbonden met de aanpak van daders. Deze publicatie draagt bij aan het vergroten van de kennis, en aan het verbeteren van de integrale aanpak.

Wat is het Darkweb?

Op zoek naar een plek waar de anonimiteit groter en de pakkans kleiner is, hebben veel kinderpornodaders zich verplaatst naar het Darkweb: het verborgen en anonieme deel van het internet, dat niet rechtstreeks vindbaar is voor zoekmachines, en dat alleen bereikbaar is met speciale soft-

¹ Dit is een softwareprogramma dat automatisch en systematisch het internet doorbladert en daarbij de webpagina's die ze tegenkomt indexeert.

ware (zoals de Tor-webbrowser). Op het Darkweb bestaan websites waarop beeldmateriaal van seksueel misbruik van minderjarigen wordt uitgewisseld, en waarop forumleden met elkaar chatten. De anonimiteit van het Darkweb gecombineerd met het gevoel van stigma dat forumleden ervaren vanwege hun seksuele interesses, maakt dat zij op deze fora langdurige persoonlijke relaties kunnen aangaan, die veel verder reiken dan enkel het uitwisselen van strafbaar materiaal. De uitgebreide online communicatie die deze fora kenmerkt, resulteert in rijke datasets met talloze onderzoeksmogelijkheden. Vanwege het anonieme en illegale karakter van kinderpornografische fora op het Darkweb is wetenschappelijk onderzoek hiernaar echter nog beperkt. Om opsporingsinstanties handelingsperspectief te kunnen bieden, gebaseerd op wetenschappelijke kennis, is samenwerking tussen onderzoekers en opsporingsorganisaties van groot belang.

Waar zijn de resultaten van dit onderzoek op gebaseerd?

De studie waar deze publicatie op gebaseerd is, maakte gebruik van de online communicatiegegevens van vier Darkwebfora waar materiaal van seksueel kindermisbruik werd uitgewisseld, aangevuld met informatie uit politieverhoren van een verdachte met een hoge positie op een dergelijk forum. De crime script methode (Cornish, 1994) werd toegepast om de verschillende stappen in het criminele proces van het uitwisselen van strafbaar materiaal op dergelijke Darkwebfora systematisch te beschrijven. Vier fasen werden hierbij onderscheiden: voorbereiding, pre-activiteit, activiteit en post-activiteit.

Tabel 1 Kenmerken van de onderzochte Darkwebfora

Forum Kenmerk	Forum A	Forum B	Forum C	Forum D
Periode online	2010-2014	2009-2013	2012-2013	2013
Totaal aantal forumleden	105.650	33.130	12.215	14.370
Grootte managementteam	5	1	1	4
Aantal statussen in de forum hiërarchie	12	3	7	9
Totaal aantal subfora	15	3	20	34
Totaal aantal threads	1.265	103	603	1.094
Totaal aantal posts	420.000	11.250	32.360	35.500
Aantal posts in de steekproef	1.500	103	929	2.373

Note. een uitgebreidere versie van deze tabel is te vinden in het originele artikel

Het criminele proces van kinderpornografische fora op het Darkweb

Stap 1 Voorbereidingsfase

“I hosted the site myself temporarily, but this became infinite as there was no suitable alternative.”

Voor de managers van een forum (admins) start de voorbereidingsfase van het criminele proces met het bouwen van de forumomgeving en het vinden van een hostinglocatie. Een forum kan in het geheim op een server van een hosting provider of privé gehost worden. Bovendien moet een Tor-webadres gegenereerd worden. Dit proces kan individueel doorlopen worden, of in samenwerking met bekwame en betrouwbare mededaders. De benodigde technische vaardigheden zijn voor deze admins groter dan voor de andere forumleden.

Bij individuele forumleden start de voorbereidingsfase van het criminele proces met het zich klaarmaken om het forum te betreden. Basiskennis over het Darkweb is hiervoor vereist. Voorheen was deze kennis voorbehouden aan mensen met geavanceerde technische kennis, maar tegenwoordig is deze kennis meer gemeengoed. Hiernaast moeten leden weten naar welk Tor-adres zij moeten navigeren. Uit deze studie blijkt dat fora meestal benaderd worden via een algemene Tor-pagina, waarop alle Darkweb omgevingen gericht op seksueel kindermisbruik geadverteerd staan. Het adres van deze pagina wordt gevonden op het normale internet of men wordt geïnformeerd door mededaders.

Stap 2 Pre-activiteit fase

“To apply and access the forum, you need to make here a valid post that satisfies all the posting rules. Please review the ‘Application Rules’ and the ‘How to Post tutorial’.”

In deze fase registreren leden zich met een nickname en wachtwoord en betreden zij het forum voor de eerste keer. Een online identiteit wordt gecreëerd. Bij aanvang krijgt een nieuw lid toegang tot de publieke delen van het forum, en tot de locatie waar de verschillende forumomgevingen (subfora) staan opgesomd en forumonderwerpen worden geïntroduceerd. Leden leren dus waar ze het strafbare materiaal kunnen vinden, en waar en waarover ze kunnen praten met andere forumleden. Vanwege de informatie en previews van foto's van seksueel kindermisbruik waar forumleden mee geconfronteerd worden, wordt op persoonlijk niveau de seksuele interesse van leden bevestigd. Eventuele morele bezwaren tegen het bekijken van afbeeldingen van kindermisbruik worden uit de weg gegaan en drempels worden verlaagd, ter voorbereiding op het daadwerkelijk plegen van strafbare feiten in het vervolg van het criminele proces. Ook leren leden elkaar kennen, omdat zij zich aan elkaar kunnen voorstellen in speciale “introductions” subfora. De atmosfeer is open en vriendelijk, en het forum wordt expliciet beschreven als locatie waar mensen met dezelfde seksuele interesse elkaar kunnen vinden en steunen vanuit verbondenheid. Hiermee vervagen de grenzen tussen legaal en illegaal snel.

Vanuit organisatorisch perspectief is dit de fase waarin leden bekend raken met de forumorganisatie, de regels en voorschriften, en de rolverdeling en hiërarchie. Ook kunnen leden zich inlezen in allerlei tutorials met informatie over technische support (bijvoorbeeld over encryptie, virtuele machines, file hosting en veilige wachtwoorden). Soms moeten leden in deze fase bewijzen dat ze geen politiemedewerker of hacker zijn, door bijvoorbeeld strafbaar materiaal te delen of een bepaalde post te plaatsen. Door het actief promoten en vergoelijken van kindermisbruik, worden leden gestimuleerd om verder te gaan met het criminele proces.

Stap 3 Activiteit fase

“The best Bestiality and/or CP² you ever got to be present and/or participate in!”

In deze fase wordt het materiaal van seksueel kindermisbruik door forumleden daadwerkelijk gedeeld en gedownload. Ook wordt in threads (langere series van posts over een bepaald onderwerp) specifiek materiaal (bijvoorbeeld extra foto's uit een bepaalde serie) aangevraagd. Het wordt hierbij gewaardeerd als forumleden die materiaal delen hier expliciet voor bedankt worden. Bovendien gaan gesprekken verder dan alleen het spreken over kindermisbruik. Ook worden er persoonlijke gesprekken gevoerd over seksuele fantasieën en ervaringen, en er wordt gepraat over maatschappelijke onderwerpen zoals politiek en media. Dit gebeurt in een omgeving van gelijkgestemden, waarin de sfeer beleefd en respectvol is. Hiermee kan een kinderpornografisch forum worden getypeerd als een online community.

Vanuit organisatorisch perspectief, wordt door het forummanagement het uitwisselen van materiaal van seksueel kindermisbruik gefaciliteerd op een technisch zo veilig mogelijke manier. Verschillende typen materiaal worden gesorteerd en aangeboden in specifieke subfora, herkenbaar aan namen zoals 'boys', 'girls', 'softcore', en 'hardcore'. Afhankelijk van de focus van het betreffende forum en het gewenste type leden, wordt er slechts het "softere" materiaal aangeboden, of is ook extreem materiaal zoals "hurtcore" (afbeeldingen met geweld) of bestialiteit (afbeeldingen van seksuele handelingen met dieren) geoorloofd. Op veel fora is het voor leden gunstig om nieuw of uniek materiaal van seksueel kindermisbruik te delen, omdat zij daarmee een hogere status krijgen. Hiermee stijgen zij niet alleen in populariteit, maar krijgen zij ook toegang tot meer private/gesloten forumomgevingen waar andere belangrijke leden zich in bevinden en waar nog bijzonderder materiaal gedeeld wordt.

Stap 4 Post-activiteit fase

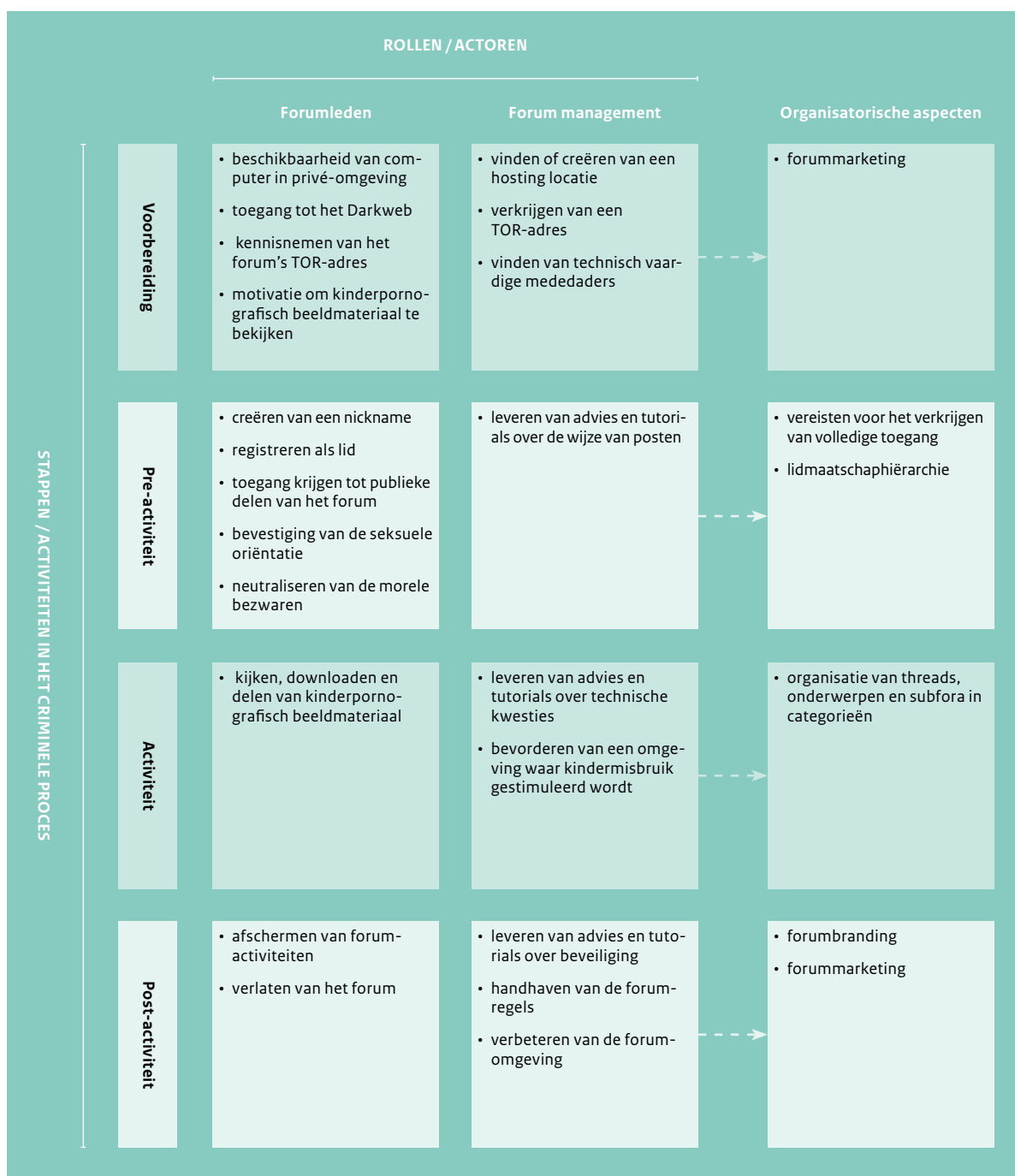
“Information Security and Anti-Forensics Guide”

Niet iedereen blijft voor langere tijd lid van een forum. Na het plegen van het strafbare feit, kunnen leden er om verschillende redenen voor kiezen om zich terug te trekken uit het netwerk. Bijvoorbeeld uit angst om gepakt te worden of vanwege spijt. Het belangrijkste aspect in de fase die volgt na het plegen van het strafbare feit is om uit handen van de politie te blijven. Beveiligingstechnieken en eventuele eerdere ervaringen met politie en justitie worden daarom veelvuldig bediscussieerd. Een voorbeeld dat laat zien hoe ver dit gaat, is dat er speciale threads zijn waarin leden geleerd wordt hoe zij in het Engels kunnen communiceren zonder hun moedertaal te verraden vanwege foutief woordgebruik of grammatica. Ook forummanagers zijn zich continu bewust van de noodzaak van afscherming en veiligheid, waardoor zij zich soms genoodzaakt zien om forumleden te straffen wanneer zij fouten maken (zoals het delen van mogelijk identificeerbare informatie).

Vanuit organisatorisch perspectief is het in deze fase bovendien van belang dat het forum zich ontwikkelt en blijft voortbestaan en dat er een toestroom van nieuwe leden blijft bestaan. Admins houden zich daarom bezig met (technische) verbeteringen van het forum, zoals forum layout en structuur, en met forum branding en marketing. Ook worden andere fora geadverteerd en ook leden proberen actief nieuwe leden aan te trekken in de bredere community. Hiermee is het bredere seksueel kindermisbruik netwerk op het Darkweb beter te typeren als samenwerkend en eensgezind dan als competitief en concurrerend.

2 CP staat voor Child Pornography.

Figuur 1 Het criminele proces van kinderpornografische fora op het Darkweb

Conclusie

De gevonden resultaten geven een indicatie van de aanzienlijke en toenemende omvang van netwerken van seksueel kindermisbruik op het Darkweb. Ten tijde van dataverzameling hadden de vier fora samen meer dan 165.000 leden. Dit aantal is nog groter wanneer ook zogenoemde “lurkers” (personen die op een internetforum alleen meelesen, maar zelf (bijna) niks bijdragen) worden meegeteld. Vanwege de grote ledenaantallen van kinderpornografische fora op het Darkweb is de politie genoodzaakt om te prioriteren. Deze studie impliceert dat een focus op de hoger geplaatste forumleden - in het bijzonder de technuten - de meeste impact heeft. Zij delen weliswaar niet de bulk van het strafbare materiaal, maar zorgen wel voor het voortbestaan van het forum. Zonder technisch onderhoud en technische afscherming zouden fora minder professioneel en kwetsbaarder voor detectie zijn. Bovendien zijn de geavanceerde technische vaardigheden die nodig zijn om een forum te runnen voorbehouden aan een beperkte groep forumleden. Het gaat hierbij namelijk om personen met een seksuele interesse in minderjarigen die ook nog eens technisch vaardig zijn. Vanuit breder perspectief, kan de kennis over het criminele proces van netwerken van seksueel kindermisbruik op het Darkweb helpen in het professionaliseren en sturen van opsporingsonderzoeken.

De aard van het delict kan worden gekarakteriseerd als een samenwerking tussen gelijkgestemden met relatief weinig competitie. Op de onderzochte fora is vrijwel geen sprake van een commercieel doel of geldelijk gewin. Met de komst van het Darkweb lijkt ook de aard van het delict en het delictsproces te zijn veranderd. De fora bieden een vrijwel volledig anonieme omgeving, die een georganiseerde uitruil van materiaal van seksueel kindermisbruik mogelijk maakt, en waarin leden zich ongrijpbaar en straffeloos wanen. Niet alleen is de schaal waarmee strafbaar materiaal gedeeld wordt vergroot, ook wordt er met weinig reserves onderling gesproken over gepleegde strafbare feiten en gevoelens en fantasieën. Dit leidt tot een moreel klimaat waarin ethische bezwaren worden geneutraliseerd en seks met kinderen wordt genormaliseerd.

Geconcludeerd kan worden dat de grote en toenemende aantallen en de ernst van het delict, gecombineerd met de toegankelijkheid van het Darkweb voor een breed publiek, een sterke aanpak noodzakelijk maakt.

Implicaties

Het fenomeen online kindermisbruik is niet nieuw, maar de verschijningsvorm van kinderpornografische fora op het Darkweb wel. De beschrijving van dadergedrag, gebaseerd op een observatie van de communicatie tussen ouders onderling, dichtbij hun daadwerkelijke leefwereld en op het moment dat strafbare feiten plaatsvinden, maakt dit fenomeen op expliciete wijze inzichtelijk. Dit is heftig maar noodzakelijk, want voor een goede aanpak moet de inhoud van het probleem gekend worden.

Er zijn momenteel veel stappen op dit terrein gemaakt. Zo krijgt de aanpak van online kindermisbruik prioriteit in het politieke beleid, met de Hernieuwde aanpak online seksueel kindermisbruik³ die in 2018 door de minister van Veiligheid en Justitie, Ferdinand Grapperhaus, ge-

3 *Kamerstukken 2017/18, 31015, 135.*

introduceerd werd. Daarnaast is de Nederlandse opsporing van kinderpornografische delicten op het Darkweb erg sterk en wordt er intensief internationaal samengewerkt.

Voor een effectieve en toekomstbestendige bestrijding van deze urgente problematiek is het van belang dat er op deze initiatieven wordt doorgepakt. Daarnaast is het belangrijk dat de aanpak geïntensiveerd en integraal opgepakt wordt. Naast het opsporingsperspectief is het vanuit het perspectief van de bescherming van kinderen van groot belang dat ook de bredere discussie over preventie gevoerd wordt. Hoe kan worden voorkomen dat seksueel kindermisbruik genormaliseerd wordt op het Darkweb? Hoe kan hierin een tegengeluid ten gehore gebracht worden? Hoe kan de groei van het aantal gedeelde afbeeldingen van seksueel kindermisbruik tot een halt worden gebracht?

In dit kader is het van belang dat de verantwoordelijkheid voor de aanpak van deze problematiek breed gedragen wordt, zowel op beleidsniveau als op uitvoeringsniveau en door zowel publieke als private partijen. Kennis over de werking van kinderpornografische Darkwebfora en over dadergedrag en -motivatie is bijvoorbeeld van belang voor beleidsmakers als voedingsbodem voor de formulering van toekomstig beleid. Ook is het relevant voor reclasseringsmedewerkers en behandelaren, als zij cliënten of patiënten willen begrijpen en hun werk hierop aan willen passen.

Zo is bijvoorbeeld kennis over de motivatie van sommige ouders om onderdeel te zijn van een netwerk van gelijkgestemden waarin men begrepen en gerespecteerd wordt en waarin men door actieve deelname in populariteit kan stijgen, noodzakelijk. Dit inzicht draagt eraan bij dat professionals ouders kunnen ondersteunen in het zoeken naar andere vormen van verbondenheid die wel maatschappelijk geaccepteerd zijn. Dit is essentieel voor de preventie van (toekomstig) ouderschap en daarmee ook voor de preventie van (toekomstig) slachtofferschap. Er kunnen namelijk talloze initiatieven ontplooid worden in het kader van empowerment en ondersteuning van slachtoffers, maar zonder oog voor de ouders blijven kinderen altijd kwetsbaar. Het bespreekbaar en inzichtelijk maken van complexe onderwerpen als het Darkweb en seksueel kindermisbruik, draagt dus bij aan de vormgeving van een effectievere aanpak voor ouders en een bescherming van slachtoffers.

Meer informatie

Heb je naar aanleiding van het lezen van deze publicatie behoefte aan meer informatie of hulp, dan kan je op verschillende plekken terecht. Kijk bijvoorbeeld op de website van het Expertisecentrum Online Kindermisbruik: www.eokm.nl.

Kijk je kinderporno? Ben je – of ken je – iemand die zich zorgen maakt over zijn seksuele gevoelens en gedrag naar minderjarigen? Ga dan (anoniem) in gesprek: 0800 266 6436. Er is hulp! www.stopitnow.nl.

Wil je in contact komen met de politie? Kijk dan op www.vraaghetdepolitie.nl, of bel naar 0900 8844 en vraag om doorverwezen te worden naar de frontoffice zeden van jouw regio.

VERDER LEZEN

- Bruggen, M. van der, & Blokland, A. (2020). A crime script analysis of child sexual exploitation material fora on the Darkweb. *Sexual Abuse*, [online first], 1-25. <https://doi.org/10.1177/1079063220981063>
- Bruggen, M. van der, & Blokland, A. (2021). Child sexual exploitation communities on the Darkweb: How organized are they? In M. Weulen Kranenbarg & R. Leukfeldt (Eds.), *Cybercrime in Context* (pp. 259-280). Springer
- Bruggen, M. van der, & Blokland, A. (2021). Profiling Darkweb child sexual exploitation material forum members using longitudinal posting history data. *Social Science Computer Review*, [online first], 1-27. <https://doi.org/10.1177/0894439321994894>
- Canadian Centre for Child Protection (CCCP). (2018). Protect we will. Social value report 2016-2017. https://www.protectchildren.ca/pdfs/C3P_SocialValueReport_2016-2017_en.pdf
- Cornish, D. (1994). The procedural analysis of offending and its relevance for situational prevention. In: R. Clarke (Ed.). *Crime Prevention Studies* (Vol. 3, pp. 151-196). Criminal Justice Press.
- Fonhof, A.M.P., Bruggen, M. van der, & Takes, F.W. (2019). Characterizing key players in child exploitation networks on the Dark Net. *Complex Networks*, 813, 412-423. https://doi.org/10.1007/978-3-030-05414-4_33
- Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. (2021). Dadermonitor Seksueel Geweld tegen Kinderen 2015-2019. Nationaal Rapporteur.

De Nationaal Rapporteur rapporteert over de aard en omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen in Nederland.

Het NSCR doet fundamenteel en longitudinaal wetenschappelijk onderzoek naar criminaliteit en rechtshandhaving.

Over de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

De Nationaal Rapporteur onderzoekt de aard en omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen in Nederland. In de thematische onderzoeken en regelmatig verschijnende monitors ligt de nadruk op het volgen en verbeteren van de aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen. Op basis van deze onderzoeken en informatie uit verschillende bronnen adviseert de Nationaal Rapporteur de nationale en lokale overheid, andere bestuursorganen, internationale organisaties en organisaties in de uitvoering over hoe zij mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen kunnen voorkomen en bestrijden.

Over het NSCR

Het onderzoeksprogramma van het NSCR is gebaseerd op vier centrale vragen: Wie pleegt criminaliteit en waarom? Waar, wanneer en hoe wordt criminaliteit gepleegd? Wat zijn de gevolgen van criminaliteit voor slachtoffers en samenleving? Hoe reageert de samenleving op criminaliteit en wat zijn daarvan de effecten? Het onderzoek is inhoudelijk vernieuwend, methodologisch state-of-the-art en levert een bijdrage aan de oplossing van grote maatschappelijke vraagstukken op het terrein van veiligheid en justitie.

Postadres Nationaal Rapporteur

Postbus 20301, 2500 EH Den Haag
+31 (0)70 370 4514
www.nationaalrapporteur.nl
@NLRapporteur

Postadres NSCR

Postbus 71304, 1008 BH Amsterdam
+31(0)20 598 5239
www.nscr.nl
@NSCR_Instituut

oktober 2021